

**การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล
ของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4
The Community Participation for the Educational Management Effectiveness
of Border Patrol Police Division Schools under the Command Sector 4**

ชัยชุมพล พิทักษ์

Chaichumpol Phitak

ตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4

The Border Patrol Police School under The Command Sector 4

ผู้นิพนธ์ e-mail: weera_w123@hotmail.com

Received: August 3, 2019

Revised: August 22, 2019

Accepted: August 26, 2019

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยนี้เพื่อ (1) ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 (2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา รวมจำนวน 111 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .80 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 โดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 จำแนกสภาพปัจจุบันและที่พึงประสงค์ ตามด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า โดยภาพรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ชุมชนมีความพึงประสงค์ในการที่จะเข้าร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าปัจจุบันในทุกด้าน

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของชุมชน, การจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล

ABSTRACT

The objectives of this research were (1) to study the community participation in effective educational management of the Border Patrol Police School under the Command Sector 4, (2) to compare the community participation in effective educational management of Border Patrol Police School under the Border Patrol Police Sector 4. The study sample consisted of administrators, teachers and school board, totaling 111 persons, selected by using simple random sampling. The research instrument was a 5 point rating scales with the reliability of 0.80 the statistics used for analyzing the collected data were means, standard deviations and t-test.

The results of the research showed that: 1) The community participation in effective educational management of the Border Patrol Police School under the Border Patrol Police Sector 4 in all and in parts was at high level. 2) Academic to the comparison results community participation in effective educational management of the Border Patrol Police School under the Border Patrol Police Division Region 4, as classified by the current and desirable state, it was found that academic administration, budget management, In human resource management and in general management, were significantly different at the .01 level, in all and in parts. That is the community demanded for more participate in educational management that they do at present in all aspects.

Keywords: Community Participation, Effective Educational Management

บทนำ

การพัฒนาประเทศไทยให้มีความพร้อมในการแข่งขันในเวทีโลก จะต้องเพิ่มคุณภาพของคนให้มีศักยภาพในการผลิตเพื่อการแข่งขันให้ได้ ซึ่งการลงทุนทางการศึกษาเท่านั้นที่จะช่วยพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน แต่กระบวนการลงทุนในการจัดการศึกษามีความซับซ้อน ใช้ทุนจำนวนมากและรูปแบบหลากหลาย ภาครัฐเองซึ่งเป็นองค์การหลักที่มารับภาระในการลงทุนการศึกษาที่มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ การจัดการศึกษา และไม่มีหน่วยงานใดที่สามารถแบกรับภารกิจทั้งหมด และตอบสนองความต้องการด้านการเรียนรู้อันหลากหลายของชุมชนได้ ที่สถานศึกษาจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรับรู้ ร่วมคิดร่วมตัดสินใจนั้น ได้ถูกกำหนดโดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในมาตรา 87 ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมตัดสินใจและตรวจสอบทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองทุกด้าน ตั้งแต่ระดับชาติจนถึงระดับท้องถิ่น (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: 2553, 14 - 25)

นอกจากนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้เน้นให้ทุกส่วนของสังคม คือ บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนี้ เพราะผลจากการเกิดความเปลี่ยนแปลงของโลกในทุก ๆ ด้าน ในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้มีผลกระทบต่อสภาวะความเจริญเติบโต ทั้งทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการศึกษา และทุกคนเห็นพ้องต้องกันที่จะมีการเร่งปรับปรุงแก้ไข โดยเฉพาะด้านคุณภาพการจัดการศึกษา จึงได้ดำเนินการปฏิรูปการศึกษาขึ้น เพื่อให้การศึกษาของประเทศไทยมีศักยภาพและมีพลังเพียงพอในการที่จะพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ โดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ชุมชน เอกชน และองค์กรต่าง ๆ มาร่วมมือกันอย่างจริงจัง

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีเป้าหมายที่สำคัญ คือ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดองค์ความรู้ทางความคิด สามารถแก้ปัญหาและดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยยึดหลักการจัดการศึกษาในมาตรา 8 (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 (1) และ (2) ให้การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษามีเอกภาพ ด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กอปรกับมาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญา และวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนชุมชนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การพัฒนาระหว่างชุมชนและมาตรา 39 ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและจัดการทั้งทางด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ทั้งนี้ ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา 2547; 6-26) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 “ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคเอกชน ประชาชน ประชาสังคม และทุกส่วนของสังคม ในการบริหารจัดการศึกษาและสนับสนุนส่งเสริมการศึกษา” จึงอาจกล่าวได้ว่า สถานศึกษากับชุมชนมีความสำคัญในการที่จะต้องร่วมมือกันในการจัดการศึกษา ชุมชนจะต้องถือว่าสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่จะต้องให้การเอาใจใส่ดูแลและสนับสนุน มีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน มีการประสานความร่วมมือในการจัดการศึกษา ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ชุมชนต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการศึกษา ให้มีความหลากหลาย มีความเหมาะสม สามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่น ทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ในชุมชนและท้องถิ่น ที่เอื้อต่อการเรียนรู้มาบริหารจัดการให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นให้มากที่สุด

โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนเป็นโรงเรียนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีที่ตั้งกระจายอยู่ตามแนวชายแดนพื้นที่ทุรกันดาร ห่างไกลการคมนาคมทั่วทุกภาคของประเทศ และจากการศึกษาสภาพบริบททั่วไปของชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ พบว่า เป็นชุมชนที่มีผู้อาศัยอยู่ค่อนข้างหนาแน่น รายได้ต่อครอบครัวเฉลี่ยแล้วประมาณเดือนละประมาณ 7,000 บาท ประชากรของชุมชนส่วนใหญ่ร้อยละ 52 ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป รองลงมาร้อยละ 28 ทำอาชีพเกษตรกรรมและที่เหลือค้าขายและรับราชการ เนื่องจากส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้น้อย มีฐานะค่อนข้างยากจน จึงให้ความสำคัญกับการศึกษาน้อย แต่จะให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพมากกว่า เพราะต้องหารายได้เลี้ยงครอบครัว ทำให้ผู้ปกครองสนใจการศึกษาของบุตรหลานค่อนข้างน้อย และให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาค่อนข้างจำกัด ดังนั้น การที่ชุมชนจะเข้ามาให้การสนับสนุน ช่วยเหลือ และมีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาจึงเป็นไปได้ยาก สถานศึกษาจึงจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจกับชุมชนให้มากขึ้น ต้องออกไปให้บริการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ความรู้และความเคลื่อนไหวของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของชุมชน ให้เข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากยิ่งขึ้น

จากเหตุผลและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจต้องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนในสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและส่งเสริมให้ผู้ปกครองนักเรียนเห็นความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความร่วมมือและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านงานบริหารทั่วไป (อภิชัย บุญเนื่อง 2551, สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ 2550, Cohen and Uphoff, 1980)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ที่เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน สังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 จำนวน 37 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ในแต่ละโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 1 คน ครูผู้สอน 1 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา 1 คน รวม 3 คน ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 111 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม ชนิดมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .80

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการหาความถี่และร้อยละ

3.2 การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผล วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย ระหว่างสภาพปัจจุบัน กับสภาพที่พึงประสงค์ ของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ โดยการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

1. ผลจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 จำแนกตามด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ปัจจุบันชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาภาพรวม

การมีส่วนร่วมของชุมชน	สภาพปัจจุบัน		ระดับการมีส่วนร่วม
	ค่าเฉลี่ย (X)	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD.)	
1. ด้านการบริหารวิชาการ	3.72	0.20	มาก
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	3.66	0.24	มาก
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.74	0.20	มาก
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.77	0.25	มาก
รวม	3.72	0.18	มาก

2. ผลจากการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 จำแนกตามด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า ชุมชนมีความประสงค์ที่จะเข้าร่วมในการจัดการศึกษาโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

3. ผลจากการวิเคราะห์เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันและที่พึงประสงค์ของการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนสังกัดกองบังคับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 จำแนกสภาพปัจจุบันและที่พึงประสงค์ ตามด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยที่ชุมชนมีความพึงประสงค์ในการที่จะเข้าร่วมในการจัดการศึกษามากกว่าปัจจุบันในทุกด้าน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบความแตกต่าง ค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษา ระหว่างสภาพปัจจุบันกับสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมทุกด้าน

การมีส่วนร่วมของชุมชน	สภาพปัจจุบัน		ที่พึงประสงค์		t-test	Sig
	X	SD.	X	SD.		
1. ด้านการบริหารวิชาการ	3.72	0.20	4.55	0.15	41.61**	.000
2. ด้านการบริหารงบประมาณ	3.66	0.24	4.57	0.18	39.54**	.000
3. ด้านการบริหารงานบุคคล	3.74	0.20	4.56	0.16	40.13**	.000
4. ด้านการบริหารงานทั่วไป	3.77	0.25	4.65	0.14	42.35**	.000
รวม	3.72	0.18	4.58	0.11	58.90**	.000

** P < .01

4. ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาด้านต่าง ๆ มีดังนี้

4.1 ด้านงบประมาณ ในการบริหารจัดการงานภายในโรงเรียนในแต่ละปี โรงเรียนขาดแคลนงบประมาณในการพัฒนางานด้านต่าง ๆ เช่น การพัฒนาสื่อการสอนจึงทำให้การพัฒนาโรงเรียนต้องประสบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำในบางระดับชั้น

4.2 ด้านบุคลากร เนื่องจากบุคลากรของโรงเรียนมีภาระหน้าที่หลายด้าน จึงประสบปัญหาขาดแคลนบุคลากรและปัญหาการขาดบุคลากรครูที่มีความรู้ ความชำนาญการ ในบางกลุ่มสาระการเรียนรู้

อภิปรายผล

ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่พึงประสงค์โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การบริหารงานทั่วไป (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.65) รองลงมา คือ ด้านการบริหารงานงบประมาณ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.57) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.55) โดยในการบริหารงานวิชาการกิจกรรมการวัดและประเมินผลตามสภาพปัจจุบันมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.55) การบริหารงานงบประมาณกิจกรรมการวางแผนใช้วัสดุ-ครุภัณฑ์ที่ได้รับจากต้นสังกัด มีระดับคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.58) การบริหารงานบุคลากร กิจกรรมการเลื่อนตำแหน่งครูและบุคลากรให้สูงขึ้น มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.45) และการบริหารงานทั่วไป กิจกรรมการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.57) สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สิ่งสำคัญที่สุดที่กำหนดกระบวนการและแบบแผนของการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ ความคิดพื้นฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน สภาพแวดล้อมของชุมชน การกำหนดความหมายของการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนตรงกัน ระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารโรงเรียน คณะกรรมการโรงเรียน คณะครู และผู้ปกครองนักเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดา ผลวัฒน์ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู และชุมชน โดยจำแนกองค์ประกอบเป็นด้านบทบาทและด้านกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ซึ่งด้านบทบาท ได้แก่ การบริหารจากแผนและนโยบาย การจัดองค์กรและการกำกับติดตาม ส่วนด้านกระบวนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ การมีภาวะผู้นำอยู่ในระดับสูง การจูงใจบุคลากร การติดต่อสื่อสารแบบสองทาง การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี การตัดสินใจแบบมีส่วนร่วม มีการกำหนดเป้าหมายขององค์กรร่วมกัน และมีระบบการควบคุมงานที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัตน์ ก้อนนาค (2554) ซึ่งทำการวิจัยเรื่องแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท ผลการวิจัยพบว่า สภาพการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท ในภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมกำหนดแผนนโยบายและยุทธศาสตร์ มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ข้อเสนอแนะ

1. เนื่องจากสภาพบริบทของโรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดนของกองกำกับการตำรวจตระเวนชายแดน ภาค 4 มีสภาพภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกัน และมีความแตกต่างด้านสังคม ศาสนา และวัฒนธรรม

ดังนั้น ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนควรตระหนักและศึกษาสภาพบริบทด้านต่าง ๆ ให้เข้าใจอย่างถ่องแท้ เพื่อจะได้จัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง

2. การบริหารสถานศึกษาโดยอาศัยความร่วมมือจากชุมชนนั้น ผู้บริหารจะต้องยึดหลักการบริหารเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นผู้นำการพัฒนาการจัดการศึกษา โดยเชิญบุคคลให้เข้าเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานการจัดการศึกษา มีการกระจายอำนาจการบริหารอย่างทั่วถึงทั้งโรงเรียน มีการทำงานเป็นทีม มีการชี้แจงคณะกรรมการสถานศึกษาให้ทราบบทบาทหน้าที่และร่วมบริหารจัดการโดยการประชุม ปรึกษา มีการจัดทำแผนคุณภาพซึ่งเกิดจากความร่วมมือของทุกฝ่ายในโรงเรียน มีการร่วมมือกับผู้ปกครองในเครือข่าย มีระบบธรรมาภิบาลเพื่อความโปร่งใสและเป็นธรรม รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ผลงานของโรงเรียนเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจร่วมกัน อันจะส่งผลต่อความสัมพันธ์ และความร่วมมือที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

บรรณานุกรม

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, สำนักงาน. คณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการและสำนักงาน

คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **การสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วม.**

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มุกิตตา แพทย์ประทุม. (2549). **รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนา**

ด้านสิ่งแวดล้อม. คุษณินพนธ์การศึกษาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์กรมหาชน) สำนักงาน. (2547). **พระราชบัญญัติ**

ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิก.

ลัดดา ผลวัฒนะ. (2544). **องค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพในการจัด**

การศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). **การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.**

วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ. (2550). **คู่มือการบริหารการเปลี่ยนแปลงเพื่อ**

เสริมสร้างความเป็นเลิศในการปฏิบัติราชการของหน่วยงานภาครัฐ. กรุงเทพมหานคร:

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.).

สุรัตน์ ก้อนนาค. (2554). **แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารสถานศึกษาสังกัด**

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชัยนาท.

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

อภิชัย นุชเนื่อง. (2551). **รูปแบบการมีส่วนร่วมพัฒนาโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น**

พื้นฐาน. วิทยานิพนธ์การศึกษาคุษณินพนธ์, มหาวิทยาลัยนเรศวร.

Cohen, J.M. & Uphoff N.T. (1980). Participation place in rural development: Seeking clarity through specificity. **World development**, 8(3). 213-235.